

Република Србија
УСТАВНИ СУД
Број: Уж-5190/2015
24.05 2017. године
Београд

АДВОКАТСКА КАНЦЕЛАРИЈА

Бр 500921/1101

26 MAY 2017

Уставни суд, Велико веће, у саставу: ^{Курмазовић И Милисав - Ужице} председник Суда Весна Илић Прелић, председник Већа и судије Братислав Ђокић, др Милан Шкулић, Мирослав Николић, др Драгана Коларић, Татјана Бабић, др Милан Марковић и мр Томислав Стојковић, чланови Већа, у поступку по уставној жалби Иване Ђокић из Пожеге, на основу члана 167. став 4. у вези са чланом 170. Устава Републике Србије, на седници Већа одржаној 13. априла 2017. године, донео је

ОДЛУКУ

1. Усваја се уставна жалба Иване Ђокић и утврђује да је пресудом Вишег суда у Ужицу Гж. 453/15 од 15. јуна 2015. године подносиоци уставне жалбе повређено право на једнаку заштиту права из члана 36. став 1. Устава Републике Србије, док се у преосталом делу уставна жалба одбацује.

2. Одбијају се као неосновани захтеви подносиоцике уставне жалбе за накнаду материјалне и нематеријалне штете.

Образложење

1. Ивана Ђокић из Пожеге је, 12. августа 2015. године, преко пуномоћника Милисаве Курмазовића, адвоката из Ужица, Уставном суду поднела уставну жалбу против пресуде Вишег суда у Ужицу Гж. 453/15 од 15. јуна 2015. године, због повреде права на правично суђење из члана 32. став 1. Устава Републике Србије и права на једнаку заштиту права из члана 36. став 1. Устава.

Подносиоцике уставне жалбе наводи да је Виши суд у Ужицу донео оспорену пресуду Гж. 453/15 од 15. јуна 2015. године, којом је преиначио првостепену пресуду и умањио износе који су подносиоцике досуђени на име накнаде штете због мање исплаћене пензије, те да се оспорена другостепена пресуда заснива на контрадикторном образложењу које "иде корак назад у тумачењу материјалног права, ставова и оцена Уставног суда", који су заузети поводом уставних жалби војних пензионера. Предлаже да Уставни суд усвоји жалбу, поништи оспорену другостепену пресуду и утврди подносиоцике право на накнаду материјалне и нематеријалне штете, као и накнаду трошкова за састављање уставне жалбе.

2. Сагласно одредби члана 170. Устава Републике Србије, уставна жалба се може изјавити против појединачних аката или радњи државних органа или организација којима су поверена јавна овлашћења, а којима се повређују

или ускраћују људска или мањинска права и слободе зајемчене Уставом, ако су исцрпљена или нису предвиђена друга правна средства за њихову заштиту.

У току поступка пружања уставносудске заштите, поводом испитивања основаности уставне жалбе у границама захтева истакнутог у њој, Уставни суд утврђује да ли је у поступку одлучивања о правима и обавезама подносиоце уставне жалбе повређено или ускраћено њено Уставом зајемчено право или слобода.

3) Уставни суд је извршио увид у документацију приложену уз уставну жалбу, па је утврдио следеће чињенице и околности од значаја за одлучивање у овој уставноправној ствари:

Тужила Ивана Ђокић, овде подносиоца уставне жалбе, поднела је Основном суду у Пожеги тужбу против туженог Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање – Филијала Ужице, ради накнаде материјалне штете због мање исплаћене пензије за период од 1. јануара 2013. године до 31. јануара 2015. године.

Основни суд у Пожеги је 7. априла 2015. године донео пресуду П. 906/14, којом је усвојио тужбени захтев тужиле и обавезао туженог да на име накнаде материјалне штете исплати тужили износ од 74.088,82 динара, са законском затезном каматом.

Одлучујући о жалби туженог, Виши суд у Ужицу је 15. јуна 2015. године донео оспорену пресуду Гж. 453/15, којом је преиначио првостепену пресуду тако што је смањио износе које је тужени обавезан да плати тужили на име накнаде материјалне штете. У образложењу оспорене другостепене пресуде је, поред осталог, наведено: да је у поступку пред првостепеним судом утврђено да је тужила корисник војне пензије, а која је пензију остварила код Фонда за социјално осигурање војних осигураника, па да то право сада остварује код туженог на основу Уредбе о обиму и начину преузимања имовине, обавеза и запослених од Фонда за социјално осигурање војних осигураника; да је тужени у складу са одредбама члана 75. Закона о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању донео решење о ванредном усклађивању пензија од 25. јануара 2008. године, којим је извршено ванредно усклађивање пензија за 11,06% и одлучено да се тако усклађене пензије исплаћују од 1. јануара 2008. године, те да тужили у спорном периоду није исплаћивана пензија по основу овог ванредног усклађивања; да је првостепени суд приликом доношења побијане пресуде правилно применио одредбе члана 261. Закона о Војсци Југославије, а којима је било прописано да се пензије усклађују у односу на плате професионалних војника и да прописе о усклађивању пензија на основу овог члана доноси савезни министар за одбрану; да је наведена одредба престала да важи на основу члана 197. став 2. Закона о Војсци Србије, који је ступио на снагу 1. јануара 2008. године, па да је чланом 193. Закона о Војсци Србије прописано да се усклађивање износа пензија војних осигураника остварени до дана ступања на снагу овог закона као и пензија остварених по ступања на снагу закона, врши по динамици и на начин којим се уређује пензијско и инвалидско осигурање; да према одредби члана 75. став 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању уколико просечан износ пензије корисника у осигурању запослених исплаћене за претходну годину износи мање од 60% од износа просечне зараде, без пореза и доприноса, запослених на територији републике у претходној години, пензије ће се ванредно ускладити од 1. јануара текуће године за проценат којим се обезбеђује да се износ просечне пензије за претходну годину корисника у осигурању запослених доведе на шво

од 60% од просечне зараде без пореза и доприноса исплаћене у претходној години; да је имајући у виду наведене законске одредбе и решење туженог од 25. јануара 2008. године, другостепени суд налази да је правилан закључак првостепеног суда да је пензија тужиље од 1. јануара 2008. године морала бити усклађена на исти начин, под истим условима и у истој висини као и пензија корисника у осигурању запослених, те да је тужилца због неусклађивања претрпела материјалну штету коју је тужени дужан надокнадити; да је првостепени суд, утврђујући висину материјалне штете, оценио да је меродавна вредност бода од 9,40 и да редовно усклађивање војних пензија за 4,21% почев од 1. јануара 2008. године, није од утицаја на другачију одлуку суда; да се основано жалбом истиче да је првостепени суд морао имати у виду чињеницу да је на основу Одлуке министра одбране од 20. марта 2008. године већ извршено усклађивање војних пензија за 4,21% почев од 1. јануара 2008. године, тако што је војним пензионерима вредност бода повећана са 9,02 на 9,40 динара; да је тужилци на основу наведене одлуке извршено усклађивање пензије за 4,21% почев од 1. јануара 2008. године, чиме је повећана вредност бода са 9,02 на 9,40, па да одредба члана 193. став 1. Закона о Војсци Србије подразумева идентичан проценат ванредног усклађивања и за кориснике војних пензија и корисника пензија у осигурању запослених; да правилна примена наведене одредбе, по оцени другостепеног суда, подразумева да је усклађивање пензије тужилци требало обрачунати на вредност бода од октобра 2007. године, а то је 9,02 динара, али увећаним само за разлику између процента ванредног усклађивања пензија корисника из осигурања запослених од 11,06% и процента већ извршеног усклађивања пензија војним осигураницима од 4,21%, па да би се само на овај начин обезбедило ванредно усклађивање пензија свих корисника у осигурању почев од 1. јануара 2008. године, о чему се Врховни касациони суд изјаснио у одлуци Рев. 348/2015 од 12. марта 2015. године; да је другостепени суд из тих разлога преиначио првостепену пресуду, налазећи да тужилци припадају мањи износ на име накнаде материјалне штете због мање исплаћене пензије.

Поред тога, Уставни суд је утврдио да су пресудама Вишег суда у Ужицу Гж. 512/14 од 2. јула 2014. године и Гж. 997/14 од 27. октобра 2014. године потврђене првостепене пресуде којима су усвојени тужбени захтеви тужилаца и обавезан тужени Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање – Филијала Ужице да тужиоцима накнади материјалну штету због мање исплаћене пензије. Наведени другостепени суд је у тим предметима заузео став да је првостепени суд правилно утврдио висину материјалне штете обрачунавајући пензије тужиоцима према вредности бода од 9,40 динара, колико је исти износио почев од 1. јануара 2008. године, након извршеног редовног усклађивања пензије, па да тужиоци као војни пензионери практично имају право на исплату пензије у висини која кумулира проценат од 4,21% на име редовног усклађивања пензије и проценат од 11,06% на име ванредног усклађивања пензије.

4. Одредбом члана 32. став 1. Устава је утврђено да свако има право да независан, непристрасан и законом већ установљен суд, правично и у разумном року, јавно расправи и одлучи о његовим правима и обавезама, основаности сумње која је била разлог за покретање поступка, као и о оптужбама против њега.

Одредбом члана 36. став 1. Устава се јемчи једнака заштита права пред судовима и другим државним органима, имаоцима јавних овлашћења и органима аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе.

5. Разматрајући наводе подносиоце уставне жалбе о повреди њеног права на једнаку заштиту права у предметном парничном поступку, Уставни суд је закључио да подносиоца своје тврдње о повреди права зајемченог одредбом члана 36. став 1. Устава заснива на чињеници да су судови последње инстанце у предметима са истом чињеничном и правном ситуацијом донели различите пресуде и тиме довели подносиоцу у неравноправан положај у односу на друге војне пензионере чији је тужбени захтев правноснажно усвојен у целини, нарушавајући правну сигурност.

Полазећи од изнетог, Уставни суд је констатовао да је Виши суд у Ужицу у оспореној пресуди Гж. 435/15 од 15. јуна 2015. године оценио да подносиоца уставне жалбе има право на увећање пензије само за разлику између процента ванредног усклађивања пензија корисника из осигурања запослених од 11,06% и процента већ извршеног усклађивања пензија војним осигураницима од 4,21%, па да се на овај начин доводе у исту раван сви корисници пензија у осигурању запослених, а коме припада и подносиоца од 1. јануара 2008. године, у смислу одредбе члана 193. Став 1. Закона о Војсци Србије. У готово идентичној и чињеничној ситуацији, Виши суд у Ужицу је као суд последње инстанце, пored осталих, у два предмета заузео сасвим супротан став, према коме тужиоци као војни пензионери имају право на увећање пензије у висини која кумулира проценат од 4,21% на име редовног усклађивања пензије и проценат од 11,06% на име ванредног усклађивања пензије.

С обзиром на наведено, Уставни суд је закључио да је Виши суд у Ужицу у конкретном случају донео другачију одлуку о основаности тужбеног захтева у односу на друге предмете са битно истим чињеничним и правним стањем и да је на тај начин подносиоцу уставне жалбе, којој је тужбени захтев само делимично усвојен, довео у битно различит положај у односу на војне пензионере чији је истоврсни тужбени захтев усвојен у целини. Уставни суд је на становишту да је таква пракса судова последње инстанце супротна принципу правне сигурности (о повреди права на правну сигурност видети пресуде Европског суда за људска права у предметима: Santos Pinto против Португалије, од 20. маја 2008. године и Veljan против Румуније, од 6. децембра 2007. године), те да је сама чињеница да су судови последње инстанце, поводом исте чињеничне ситуације и истог правног питања доносили различите одлуке, створила правну несигурност код подносиоце уставне жалбе. Уставни суд је оценио да ова околност представља довољан разлог да се утврди постојање повреде права на једнаку заштиту права зајемченог одредбом члана 36. став 1. Устава. Стога је Уставни суд усвојио уставну жалбу у овом делу, сагласно одредби члана 89. став 1. Закона о Уставном суду ("Службени гласник РС", бр. 109/07, 99/11, 18/13 – Одлука УС, 40/15 – др. закон и 103/15), одлучујући као у првом делу тачке 1. изреке.

6. По оцени Уставног суда, уставна жалба не садржи уставноправне разлоге који би указивали на то да је оспореном другостепеном пресудом повређено право подносиоце на правично суђење.

Имајући у виду наводе уставне жалбе који се односе на повреду права на правично суђење у предметном парничном поступку, Уставни суд констатује да је у поступку по уставној жалби надлежан само да утврђује да ли је појединачним актом или радњом државног органа или организације којој је

120!!

! ?

поверено јавно овлашћење дошло до повреде или ускраћивања људских или мањинских права и слобода зајемчених Уставом, односно да није надлежан да испитује законитост одлука редовних судова и врши оцену утврђених чињеница и доказа у поступку који је претходно подношењу уставне жалбе, а на којима се заснива оспорена пресуда. У том смислу, залатак Уставног суда је да испита да ли је парнични поступак у целини био правичан на начин утврђен чланом 32. став 1. Устава.

По налажењу Уставног суда, подносиатеља уставне жалбе износи своје тумачење одредаба Закона о пензијском и инвалидском осигурању и Закона о Војсци Србије, погрешно сматрајући да је правна оцена Вишег суда у Ужичу у супротности са правним ставовима које је Уставни суд заузео по уставним жалбама војних пензионера, те тражи да се испита правилност и законитост оспорене пресуде, а не наводи разлоге који би указивали на то да је наведени другостепени суд ускратио подносиатељки неку од процесних гаранција правичног суђења или да је донео оспорену пресуду без ваљаног образложења, произвољно примењујући материјално право. С тим у вези, Уставни суд сматра да је поступајући другостепени суд дао довољне, јасне и уставноправно прихватљиве разлоге када је оценио да тужилца као војни пензионер у складу са одредбом члана 193. став 1. Закона о Војсци Србије потпада под општи режим пензијског осигурања од 1. јануара 2008. године и да она има право на ванредно усклађивање пензија у проценту од 11,06%, као и остали корисници пензија из осигурања запослених који испуњавају критеријуме из члана 75. став 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању, па да војне пензионере и пензионере из осигурања запослених треба довести у идентичан положај, због чега подносиатељки код увећања пензије треба већ зарачунати проценат од 4,21% на име редовног усклађивања пензије, који је добила као војни пензионер. Стога је Уставни суд у овом делу одбацио уставну жалбу као недозвољену, сагласно одредби члана 36. став 1. тачка 7) Закона о Уставном суду, јер нису испуњене Уставом утврђене претпоставке за вођење поступка, те је одлучио као у другом делу тачке 1. изреке.

Будући да се оспорена другостепена пресуда заснива на уставноправно прихватљивом тумачењу меродавног права, Суд је, у смислу одреде члана 89. став 2. Закона о Уставном суду, нашао да је увећање уставне жалбе, само по себи, довољно како би се постигло правично задовољење подносиатељке уставне жалбе због повреде њеног права на једнаку заштиту права. Из тих разлога, Уставни суд је оценио да су неосновани захтеви подносиатељке уставне жалбе за накнаду материјалне и нематеријалне штете, па је, сагласно одредби члана 89. ст. 1. и 3. Закона о Уставном суду, такве захтеве одбио, одлучујући као у тачки 2. изреке.

У вези захтева подносиатељке уставне жалбе за накнаду трошкова поступка по овој уставној жалби, Уставни суд истиче да је одредбом члана 6. став 2. Закона о Уставном суду прописано да учесници у поступку сами снесу своје трошкове и да је лицима која желе да изјаве уставну жалбу пружена својеврсна правна помоћ кроз установљени образац уставне жалбе и писано Упутство за попуњавање обрасца уставне жалбе (који су доступни преко интернет странице Уставног суда или се на захтев достављају заинтересованом лицу), те сматра да нема услова за одређивање накнаде трошкова поступка пред Судом.

7. Сагласно изложеном, Уставни суд је, на основу одредаба члана 42б став 1. тачка 1) и члана 45. тачка 9) Закона о Уставном суду, донео Одлуку као у изреци.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА
Веџа Илић Прелић, с.р.

За тачност отправка: